

בס"ד. ש"פ בהעלותך, ט' סיון ה'תשכ"ז*

רני ושמחי בת ציון גו'¹, ומדייק אדמו"ר הזקן בתו"א (דרושי חנוכה) ד"ה זה², דלכאורה הי' צריך להתחיל ההפטורה דשבת חנוכה בפסוק³ ויאמר אלי גו' ראיתי והנה מנורת זהב גו', ולמה מתחילין ברני ושמחי בת ציון. ומבאר שם⁴, שהשייכות דרני ושמחי בת ציון לחנוכה היא, כי בת ציון קאי על כנסת ישראל בזמן הגלות, דבזמן הבית נקראת כנסת ישראל בשם ציון ובזמן הגלות נקראת בת ציון, כמבואר שם בארוכה.

וצריך להבין, דדיוק הנ"ל [שהתחלת ההפטורה היא רני ושמחי בת ציון ולא ראיתי והנה מנורת זהב] הוא גם בההפטורה דשבת פרשת בהעלותך, שבסמיכות לזמן מתן תורתנו, דמתן תורה הו"ע חירות⁵, ואעפ"כ גם התחלת ההפטורה דש"פ בהעלותך היא רני ושמחי בת ציון.

ב) והנה בתו"א שם בד"ה רני ושמחי הראשון⁶ מקשר הפסוק רני ושמחי בת ציון עם מאמר המדרש⁷ (עה"פ⁸ צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו), משל למלך כו' לא זו מחבבה⁹ עד שקראה בתי כו' לא זו מחבבה עד שקראה אחותי כו' לא זו מחבבה עד שקראה אמי. ומבאר שם¹⁰, דג' ענינים אלה (בתי אחותי אמי) בעבודת האדם הם קיום המצוות¹¹ עסק התורה והעבודה דמסירת נפש. דבקיום המצוות האדם המקיים את המצוה הוא בחי' מקבל (בת), שהוא מקבל

* יצא לאור בקונטרס ט"ו סיון — תש"ג, "לקראת ט"ו סיון, יום התחלת מאסרו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בשנת תרפ"ז* . . . ג' בהעלותך, יב סיון, שנת ה'תשנ"ו.

(1) זכרי' ב, יד. — התחלת וראש ההפטורה דש"פ בהעלותך.

(2) השני — לו, סע"ד ואילך.

(3) זכרי' ד, ב.

(4) לו, סע"ב ואילך.

(5) כמארז"ל (עירובין נד, א. שמו"ר פמ"א, ז (בתחלתו). ויק"ר פי"ח, ג (בסופו). ועוד) עה"פ (תשא לב,

טז) "חרות על הלוחות" — א"ת חרות אלא חירות, חירות מן גליות (שמו"ר שם), חירות מן המלכיות (ויק"ר שם. וראה גם זח"ב קיג, סע"ב), אין כל אומה ולשון שולטת בהן (עירובין שם. וראה גם שמו"ר שם).

(6) לו, א ואילך. וכ"ה ברד"ה זה דפ' בהעלותך תרכ"ז** (סה"מ תרכ"ז ע' רצז).

(7) שמו"ר ס"פ פקודי. שהש"ר ספ"ג.

(8) שה"ש ג, יא.

(9) כ"ה הלשון בתו"א וברד"ה תרכ"ז הנ"ל שם. ובכ"מ.

(10) וראה גם ד"ה הנ"ל תרכ"ז ס"ה ואילך (סה"מ תרכ"ז ע' שב ואילך).

(11) כ"ה להדיא בתו"א שם (לו, סע"ד).

* וראה לקמן ס"ע שעא ובהערה 40, שלאחרי הגאולה ד"ב תמוז נתגלה שהמאסר הי' זריעה, בכדי שעיי"ז תהיי' צמיחה בריבוי והוספה בהפצת המעינות.

** (כמובן מזה שנושם בין המאמר דפ' נשא להמאמר דפ' שלח.

בכתי"א (הובא ברשימת מאמרי דא"ח דאדמו"ר מהר"ש ע' 3 בשוה"ג) רשום על ד"ה זה "שבת חנוכה תרכ"ז".

ולכאורה הכוונה ש**נאמר** בשבת חנוכה, שהרי נסדר ב' בהעלותך.

את ההמשכה שנמשכת ע"י קיום המצוה. וע"י עסק התורה נעשים ישראל אחים ורעים להקב"ה (אחותי). וע"י העבודה דמס"נ נק' בשם אמי, שהם משפיעים כביכול בהקב"ה. ויש לקשר זה עם המבואר בכ"מ¹² עה"פ בעטרה שעטרה לו אמו, דהעטרה שעטרה כנס"י (אמו) להקב"ה הוא ע"י שהקדימו נעשה לנשמע, כי הביטול דהקדמת נעשה לנשמע הוא כהביטול דמס"נ¹³.

ויש לומר, דמהטעמים שקוראין פרשת בהעלותך את הנרות לאחר חג השבועות¹⁴ הוא, כי נרות קאי על נשמות ישראל כמ"ש¹⁵ נר הוי' נשמת אדם¹⁶, דפירוש נר הוי' הוא שהנשמה מאירה (משפעת) כביכול להוי'¹⁷, וכדאיתא במדרש¹⁸ עה"פ בהעלותך את הנרות שישראל מאירין למי שמאיר לכל העולם, וענין זה שייך לחג השבועות, עטרה שעטרה לו אמו. ועפ"ז צריך להבין עוד יותר מה שהפטורה דש"פ בהעלותך את הנרות (ענין אמי) הוא רני ושמחי בת ציון.

(ג) **והענין** הוא, שההמשכה שע"י קיום המצוות, בתי, היא המשכה נעלית יותר מההמשכה שע"י העבודה דאחותי ואמי. כי העבודה דמסירת נפש (אמי), ועד"ז עסק התורה (אחותי), מכיון שהיא עבודה רוחנית, יש לה שייכות לההמשכה שנמשכת על ידה, וכיון שההמשכה שע"י העבודה דאחותי ואמי היא כמו אתערותא דלעילא שמתעוררת ונמשכת על ידי אתערותא דלתתא, ההמשכה היא רק ממקום שאתעדל"ת מגעת לשם. וההמשכה שע"י מעשה המצוות, שעשיית המצוה היא עשי' גשמית שאינה בערך כלל¹⁹, היא כמו אתעדל"ע שמצד עצמה, ולכן ההמשכה היא מעצמות אוא"ס²⁰. וזהו רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך, שהנני בא כולל שני ענינים. הנני מוכן מעצמי שלא ע"י אתעדל"ת²¹, בא, אני בעצמי כביכול אוא"ס ב"ה ממש²².

12) סד"ה צאינה וראינה עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' רכה).

13) ראה גם סה"מ תרכ"ט ע' קפד ואילך, שהביטול דנעשה הו"ע למסור נפשו באחד. ולהעיר גם מלקו"ת אמור לה, סע"א ואילך, דשתי העטרות שנתן בראשן של ישראל הוא ע"י המצוות והתורה (בתי ואחותי), והעטרה שנטל לעצמו, היא העטרה שעטרה לו אמו, ע"י מס"נ באחד.

14) אלא שבכמה שנים קוראין גם פ' נשא לאחר חג השבועות. וע"ד שפרשת במדבר קוראין לעולם בהשבת שלפני חג השבועות ולפעמים גם פ' נשא.

15) משלי כ, כז.

16) לקו"ת פרשתנו (בהעלותך) רד"ה בהעלותך את הנרות (כט, ג). רד"ה ראיתי והנה מנורת זהב גוי' (לג,

ב). רד"ה זה תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רצז). ובכ"מ.

17) סה"מ תרכ"ז שם. וראה עד"ז תו"א שם (לו, א).

18) במדבר"ר פרשתנו פט"ו, ה. תנחומא פרשתנו ד. וכ"ה גם בשמו"ר פל"ו, ב. — הובא בסה"מ תרכ"ז

שם*.

19) ראה המשך תרס"ו ע' נה.

20) ראה תו"א שם (לז, ג) בענין המעלה דבת ציון "יש אתערותא דלעילא שהיא לעילא לעילא מקום שאין אתערותא דלתתא מגעת שם כלל".

21) שערי אורה שער החנוכה ד"ה רני ושמחי פכ"א (לג, ב).

22) לשון התו"א שם.

ויש להוסיף, שהמעלה והעבודה דבתי על העבודה דאחותי ואמי היא גם בנוגע להאדם העובד. שבהעבודה דאחותי ואמי נרגש בדקות מציאותו של האדם העובד, גדול העילוי והעבודה שלו [העילוי והעבודה עצמה (העבודה דעסק התורה, ומכש"כ העבודה דמס"נ)], והעילוי שנעשה ע"י עבודתו, שנעשה אח להקב"ה ויתירה מזו שמשפיע כביכול בהקב"ה, ובהעבודה דבתי (קיום המצוות) נרגש הביטול שלו²³, הן בנוגע להעבודה עצמה, שכל עבודתו היא רק לקיים ציווי הקב"ה, והן בנוגע לההמשכה ע"י עבודתו, דזה ע"י קיום המצוות נמשך עצמות אוא"ס הוא לא מצד ענינו של האדם המקיים את המצוות אלא מפני שהמצוות הם רצון וציווי העצמות. ויש לומר, דע"י הביטול הוא נעשה כלי להאור שנמשך ע"י המצוות. וזהו כי הנני בא ושכנתי בתוכך, שההמשכה דהנני בא, אני בעצמי כביכול, היא בתוכך, בפנימיות.

ד) וצריך להבין, דכיון שאמי היא העבודה דמס"נ, דמס"נ הו"ע הביטול, ובפרט לפי המובא לעיל (סעיף ב) דהעטרה שעטרה כנס"י (אמו) להקב"ה הוא ע"י שהקדימו נעשה לנשמע, שהביטול דהקדמת נעשה לנשמע הוא הביטול לבעל הרצון²⁴, מהי המעלה בהביטול דבתי על הביטול דאמי. ויש לומר בזה, שהביטול דהקדמת נעשה לנשמע, הוא שישראל קיבלו עליהם עול מלכות שמים. ולכן, אף שהביטול דקבלת עול מלכות שמים הוא (לא רק בנוגע לכח המעשה שלו, שיעשה כל מה שיצטווה, אלא גם) בעצם מציאותו²⁵, שכל מציאותו הוא זה שהוא עבדו של המלך, מלך מלכי המלכים הקב"ה, מ"מ, כיון שהקבלת עול מלכות שמים באה מצד האדם, שהוא קיבל עליו להיות עבדו של המלך, הרי בביטול זה מעורבת גם מציאותו של האדם [ועד"ז הוא בנוגע להמס"נ דבחי' אמי, שהמס"נ היא מצד טבע הנשמה²⁶]. ואמיתית הביטול הוא כשהביטול הוא מצד האדון.

ויש לומר, וזהו מ"ש²⁷ כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, דזה שישראל הם עבדים של הקב"ה הוא (לא רק מפני שהם קיבלו עול מלכותו ית', אלא גם) מפני שהקב"ה הוציא אותם מארץ מצרים, שע"ז הם מוכרחים להיות עבדים²⁸. וענין זה נמשך בעיקר בשעת מתן תורה²⁹.

23 ראה גם ד"ה החודש ה'תשל"ה ס"ד (לעיל ס"ע צח ואילך) ובהנמסן שם, שהמעלה דבתי היא בענין הביטול.

24 בכ"מ (ד"ה בחודש השלישי ה'תשכ"ט ס"ז (לעיל ע' שב ואילך). וראה לקו"ת במדבר יד, א. ועוד) שנשמע הוא ביטול להרצון ונעשה הוא ביטול לבעל הרצון. ובוד"ה בששה"ק ה'תש"ט ס"ב (סה"מ ה'תש"ט ע' 148), שגם הקב"ע דנעשה הוא בכלל ביטול להרצון, והביטול לבעל הרצון הוא בהקדמת נעשה לנשמע.

25 ראה בארוכה ד"ה בחודש השלישי הנ"ל ס"ח (לעיל ע' שג ואילך).

26 ראה בארוכה לקמן ח"ד ע' קצב, דהמס"נ שמצד הנשמה, כיון שהיא מצד טבעה, היא בחינת מציאות.

27 בהר כה, נה. וע"פ מ"ש בפנים, אולי יש לבאר (וראה עד"ז אוה"ח עה"פ) כפל הלשון "עבדים עבדי הם": דע"י שקבלו עליהם עומ"ש נעשים "עבדים" (עבדים סתם), וע"י שהוצאתי אותם מארץ מצרים — "עבדי הם", שהקב"ה עשה אותם לעבדים.

28 להעיר שהשעבוד דעבד שמכרוהו ב"ד הוא שעבוד גדול יותר מהמוכר עצמו — דמכרוהו ב"ד רבו

מוסר לו שפחה כנענית משא"כ המוכר עצמו. ועוד כמה חילוקים (קידושין יד, ב) — דיש לומר הטעם על זה, כי המוכר עצמו הוא ברצונו, וכשמכרו אותו ב"ד הוא על כרחו.

29 (להעיר ממדו"ל (קידושין כב, ב). הובא בפרש"י עה"פ משפטים כא, ו. ירושלמי קידושין פ"א סוף

ה) **ועפ"ז** יש לבאר מעלת הביטול דבתי על הביטול דאמי [אף שהביטול דבתי (עול מצוות) הוא בנוגע לכח המעשה, לעשות מה שנצטווה, והביטול דאמי (הקדמת נעשה לנשמע, עול מלכות שמים) הוא בעצם מציאותו (כנ"ל סעיף ד)], כי העול דישאל לקיים את המצוות שניתנו במתן תורה הוא מפני שבמתן תורה עשה הקב"ה אותם לעבדים, אמיתית הביטול. ויש לומר, דזה שמבואר בכ"מ³⁰ דבת הוא בחינת מקבל, דלית לי' מגרמי' כלום והוא רק מקבל מה שנותנים לו מלמעלה, הכוונה בזה היא, שגם הביטול דקבלת עול הוא לא משל עצמו אלא שבמתן תורה בחר הקב"ה בישראל להיות לו עבדים.

ויש לקשר זה עם המובא לעיל (בתחלת המאמר) מתו"א דבת ציון קאי על כנס"י בזמן הגלות, כי הביטול דבת מתגלה בעיקר בהעבודה שבזמן הגלות. וכמבואר במק"א³¹, דבזמן הגלות, ובפרט בדרא דעקבתא דמשיחא, ההעלמות וההסתרים הם גדולים במאד, וישנם העלמות והסתרים שהאדם מצד עצמו (גם ע"י הקבלת עול שלו שמקבל ברצונו), כיון שהוא מוגבל, אין ביכולתו להתגבר עליהם, וזה שישאל מתגברים גם על העלמות והסתרים אלה הוא לפי שהביטול דקבלת עול שלהם הוא (לא מצד המציאות שלהם אלא) מצד האלקות, מפני שהקב"ה בחר בהם להיות לו לעבדים, ולגבי האלקות אין הגבלות³².

וזהו שהפטורה דש"פ בהעלותך שלאחרי זמן מתן תורתנו היא רני ושמחי בת ציון, אף שהענין והמעלה דיום חתונתו⁸ זה מתן תורה³³ הוא (עטרה שעטרה לו) אמו, כי תכלית הכוונה בהביטול דאמי שבחג השבועות הוא שע"ז יגיעו אח"כ לביטול נעלה יותר, ביטול דבתי, בת ציון.

ו) **ומדייק** הכתוב רני ושמחי בת ציון, שקיום התומ"צ (ציון³⁴) צ"ל לא רק בביטול, בת, אלא גם בשמחה, רני ושמחי. וצריך להבין, דכאשר האדם הוא במצב שאין לו תענוג וחיות בתומ"צ, וקיום התומ"צ שלו הוא רק בדרך קבלת עול [ויתירה מזו, שגם הקב"ע שלו היא לא באופן שרוצה לקבל עליו

ה"ב) אוזן ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. ולהעיר שהדיבור הראשון דמ"ת הוא "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ובפרש"י שם "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי".
 30) ראה בארוכה ד"ה החודש דלעיל הערה 23. וש"נ.
 31) ראה ד"ה הנ"ל ס"ה.

32) להעיר מתורת הבעש"ט (כתר שם טוב — הוצאת קה"ת — סימן מ"ז ז, ד), דהטעם שכפה הקב"ה עליהם את ההר כנגיית (שבת פח, א), אף שאמרו מעצמם נעשה ונשמע (כקושיית התוספות ד"ה כפה שם), הוא "ללמד שגם כשאינו חושק בתורה ועבודת ה', מ"מ אינו בן חורין ליבטל, רק יעשה על כרחו וידמה כמו שכופין אותו לעשות בע"כ" — דלכאורה, אמירתם נעשה ונשמע היא התחייבות על כל הזמנים, ומהי הקס"ד דע"י שאח"כ (לאחרי ההתחייבות) "אינו חושק" יהי' בן חורין ליבטל?

ו"ל הביאור בזה, דההתחייבות דנעשה ונשמע, כיון שהיא מצד האדם שהוא מוגבל, אפשר שלפעמים לא יוכל להתגבר על זה ש"אינו חושק בתורה", ובמילא הוא "בן חורין ליבטל" דאונס רחמנא פטרי" (ב"ק כח, ב); וע"י שהקב"ה כפה עליהם הר כנגיית — ניתן הכח לכ"א מישראל לעשות בעל כרחו, גם כשאינו חושק.
 33) תענית כו, ב (במשנה).
 34) ראה תו"א שם (לו, סע"ב ואילך). שערי אורה שם פ"ח (לב, א).

עומ"ש ורק שאינו יכול לפרוק ממנו עול מלכות שמים מפני שבחירת הקב"ה בישראל להיות לו לעבדים מכריחה אותן, איך יכול לפעול בעצמו שקיום התומ"צ שלו יהי' בשמחה. והענין הוא, דיש עוד פירוש בבת ציון, דציון הם הצדיקים, ובת ציון הוא התקשרות עם הצדיקים³⁵. וע"י ההתקשרות להצדיקים, ובפרט לנשיאי ישראל שענינם הוא להמשיך גילוי אלקות לכל ישראל ובפרט להמקושרים ושייכים אליהם, עי"ז נמשך לו נתינת כח שקיום התומ"צ שלו יהי' בשמחה, רני ושמחי. ובכלל זה הוא גם שלא יהיו לו בלבלים מענינים גשמיים³⁶, רני ושמחי גם בנוגע לבני חיי ומזוני רויחי.

וע"י ההתקשרות להצדיקים ולהנשיאים שבכל דור, ומה שנוגע לנו במיוחד הוא ההתקשרות לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יבטלו כל ההעלמות וההסתרים, כולל גם ביטול (ההעלם ד) הגלות³⁷, וכ"ק מו"ח אדמו"ר יוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

(35) אוה"ת חנוכה ד"ה רני ושמחי שיב, סע"א.

(36) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"א.

(37) שאינו מניח לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן (רמב"ם שם ה"ב).